

Õiguskantsler

Teie 19.05.2014 nr

Meie 17.06.2014 nr 6-1/140767/1402692

Vastus pöördumisele Puhkusenõude aegumine

Austatud []

Pöördusite õiguskantsleri poole avaldusega, milles leidsite, et **töölepingu seaduse alusel kehtiv lahendus, kus kasutamata puhkus aegub juhul, kui seda ei ole kasutatud 1 aasta jooksul, on ebaõiglane.**

Õiguskantsler tutvus avaldusega ning leiab, et kuigi Teie mõttekäik ja mure on mõistatav, **ei pea ta sellist lahendust põhiseadusvastaseks.** Sarnasele seisukohale asus ta ka juba 2009. aastal.¹

Kokkuvõtvalt peab õiguskantsler mõistlikuks ja ka õiguspäraseks lahendust, kus riik soosib, suunab ja ka teatud mõttes motiveerib kasutamata jääva puhkuseosa aegumise võimaluse läbi töötajaid puhkama ja taastuma. Sellise lahenduse suurem eesmärk on nii üldine rahvatervise kui ka üksikisikute tervise kaitse.

Töölepingu seaduse [kommentaaris](#) selgitatakse: „Sisuliselt kaheaastase aegumistähtaja eesmärk on motiveerida töötajaid võtma põhipuhkust välja igal aastal, et vältida ületöötamist ning pakkuda töötajale võimalust regulaarselt igal aastal väljuda töörutiinist. Puhkuse eesmärgiga ei ole kooskõlas puhkuse välja võtmata jätmine ja puhkuste suurel hulgal reservi kogumine.“ Ka sotsiaalminister selgitas õiguskantslerile juba 2009. aastal vastates: „Puhkuse eesmärk on tagada inimesele piisavalt ja regulaarselt töövaba aega puhkamiseks ja taastumiseks, mistõttu ei ole õiguspärane puhkuse andmata või kasutamata jätmine ehk nõ puhkuse edasilükkamine. Puhkuste kasutamise ja töö ülesannete korraldamise kohustus lasub tööandjal, seega ei ole kehtiva õigusega kooskõlas puhkuse kasutamise õiguse edasi lükkamine näiteks intensiivsete ja oluliste töökohustuste tõttu. Puhkuse eesmärgiga on kooskõlas kohustus kasutada puhkus ära igakordselt igal kalendriaastal. Selle kohustuse täitmisele on suunatud puhkuse nõudeõiguse aegumine.“²

Töölepingu seaduse § 28 lg 2 p 3 kohaselt on tööandja kohustus vähemalt seaduses minimaalselt määratud pikkusega puhkust anda ja puhkusetasu maksta. Sellele tööandja kohustusele vastab § 54 lõike 1 kohaselt töötaja õigus puhkust saada. Töötaja õiguste ja huvide kaitseks ja mh

¹ Õiguskantsleri 13.05.2009 seisukoht nr 6-1/082024/0902657.

² Sotsiaalministeeriumi 25.03.2009 vastus nr 14.1-4/688.

rahvatervise huvides on §-s 68 ette nähtud juhised, mille kohaselt tuleb üldjuhul põhipuhkust kasutada kalendriaasta jooksul. Vajaliku paindlikkuse jaoks on võimalik siiski anda põhipuhkust osadena, kuid sellisel juhul vaid üksnes poolte kokkuleppel. Olulise sättena sisaldab sama paragrahvi lg 6 tõepoolest esmapilgul ebaõiglasena tunduvat lahendust, mille kohaselt aegub põhipuhkuse nõue ühe aasta jooksul arvates selle kalendriaasta lõppemisest, mille eest puhkust arvestatakse. Samuti ei näe seadus ette võimalust hüvitada töötamise ajal kasutamata puhkust rahas. Ka see on seadusandja teadlikult loodud lahendus ja ajend suunamaks töötajaid puhkama. 2009. aastal Riigikogus arutatud töölepingu seaduse eelnõu ([299 SE](#)) seletuskirjas on lausa rõhutatud: "Puhkuse kasutamisest ei ole õigus keelduda, puhkust ei ole lubatud asendada muude hüvedega."

Õiguskantsleri hinnangul lähtuvad eelkirjeldatud puhkuse kasutamist ja aegumist reguleerivad normid kogu riigi ehk avalikust huvist. Inimese tervise tagamine on [Põhiseaduse](#) §-s 28 sisalduv riigi kohustus. Seadusandja piiras tööandja ja töötaja vabadust ise otsustada töö- ja puhkeaja üle, kuid tegi seda lõppastmes töötajate ja avalikust huvist tulenevalt ehk sooviga ennetada ja ära hoida ületöötamisest tuleneda võivat tervise halvenemist. Õiguskantsler peab sellist seadusandja kaalutlust õiguspäraseks.

Soovin lõpetuseks rõhutada, et kuigi õiguskantsler ei nõustunud Teie seisukoha ja hinnanguga, peab ta tema poole pöördumist oluliseks. Mistahes pöördumisest tulenevasse vihjesse seadustes sisalduvatest või selle rakendamisel ilmnunud probleemidest suhtub ta tõsiselt. Seetõttu hindab ja väärtustab ta kõrgelt igat sellekohast teavet ja käsitlust.

Ühtlasi teatan, et õiguskantsler lõpetab avaldusaluse küsimuse edasise uurimise.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel